

ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ ПОПУЛЯЦІЇ ОЛЕНЯ БЛАГОРОДНОГО НА ТЕРИТОРІЇ ЛЕБЕДИНСЬКОГО ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Лахтарина В.М. студент; Яхненко О.М., асистент

З кожним роком все більше лісових тварин, помирає від прогресуючих форм хвороб, хижаків та порушення природного середовища їх перебування. Інсектициди, якими обробляють посіви, щоб знищити сільськогосподарських шкідників, розширення території культурних пасовищ для домашніх тварин та посівних площ, вирубка лісів зараз і в минулому, осушення боліт, нові поселення людей – основні причини зменшення розміру популяцій багатьох тварин. Причиною зменшення поголів'я є і безжалісне браконьєрство, коли не беруть до уваги а ні чисельність тварин, а ні приросту поголів'я, а ні пропускну спроможності на сезон полювання.

Не є виключенням і популяція благородного оленя в Україні. Благородний олень (*Cervus elaphus*), представник класу Ссавці ряду Парнокопитні, родини Оленеві (*Cervidae*), занесений в міжнародну Червону Книгу.

З метою збереження та відновлення оптимальної кількості поголів'я благородних оленів їх розведення проводиться Лебединським Державним лісовим господарством Сумської області. Загальна площа угідь Лебединського ДЛГ становить 4279,0 га. Лісовий фонд в зоні діяльності мисливського господарства представлений лісами Лебединського держлісгоспу, де основними лісоутворюючими породами є сосна звичайна з домішками дуба, липи, клена, берези, осики та вільхи.

Щільність популяції оленя залежить від якості угідь і складає для Європи від 4 до 30 особин, частіше біля 15 оленів на 1000га. В деяких випадках щільність може бути від 40 і навіть до 60 оленів на 1000га, але це призводить до швидкого збіднення оленячих пасовищ.

Щодо кількості поголів'я на території Лебединського ДЛГ, то в хвойних лісах на 2798,3 га мешкає 14 особин, в листяних лісах на 1350,9 га 13 особин, в мішаних лісах на 36 га 12 особин, в заростях чагарників різних порід 2 особини, на сільськогосподарських територіях з мережею лісосмуг 19,9 га 10 особин, на луках 30,3 га 7 особин, на території боліт 20,2 га 3 особини, на території 20,3 га біля водойм 5 особин, в балках – 7 особин.

Висока щільність благородного оленя в господарстві приносить, шкоду лісовим насадженням та сільськогосподарським культурам і мисливське господарство в результаті цього вступає в протиріччя з лісовим і сільським господарством. Перевищення оптимального рівня чисельності недопустиме, так як приводить до виснаження кормової бази, і, як результат цього, до гибелі та відкочівлі тварин. Для запобігання цих протиріч і зведення до мінімуму збитків, що наносяться тваринами, установлюється притримка, так звана оптимальна щільність певного виду.

Показники оптимальної щільності благородних оленів мисливських угідь господарства складають максимально 15 голів та мінімально 3,6 голів на 1000га. В таблиці 1 наводяться показники приросту виду мисливської фауни господарства – благородного оленя.

Таблиця 1 - Приріст виду благородного оленя Лебединського ДЛГ

Вид мисливської фауни	Олень
Мінімальна щільність тварин	3,6
Участь самок у розмноженні, %	45
Народження молодняку на одну самку, особин	1-2
Загибель молодняку, %	35
Загибель дорослих особин в зимовий період, %	10
Межі річного приросту, %	10-20
Середній річний приріст, %	10

Загальна оптимальна чисельність кожного із основних видів мисливських тварин визначається через середній бонітет та оптимальну щільність виду на 1000 га угідь за формулами і для оленя благородного на території даного господарства складає 21 особину.

Кожне полювання пов'язане з вилученням частини популяції мисливської фауни. В умовах України на оленя благородного полюють лише за ліцензійним дозволом.

Планове вилучення диких звірів базується на динаміці чисельності тварин.

При проведенні відстрілу диких тварин важливе значення має не тільки загальна чисельність добутих тварин, але й їх статеві та вікова структура. Нижче у таблиці 2 наведені рекомендовані норми вилучення мисливських тварин з врахуванням вікової структури популяції та їх оптимальне статеве співвідношення.

Таблиця 2 - Норми вилучення мисливських тварин з врахуванням вікової структури популяції

Вид тварин	Вікові групи			Оптимальний варіант статевого співвідношення (самців до самок)
	Однорічки	Середньовікові	Старі	
Олень	до 10 %	-	-	1 - 2

До групи заходів підвищення продуктивності мисливських угідь та збільшення популяцій оленя

передбачаються: штучна зимова підгодівля оленя; створення кормових полів і захисних ремізів; влаштування біотехнічних обладнань; контроль над чисельністю хижаків; боротьба з браконьєрством; ветеринарно-санітарні заходи; скорочення негативної дії факторів турботи; охорона умов проживання благородного оленя.